

Előszó

A Magyar Régész Szövetség 2007. november 26-i közgyűlése határozta el a Régészeti Normatíva II., egy gyakorlati régészeti kézikönyv elkészítését, mert úgy ítélte meg, hogy a több mint fél évszázada egyetemi tankönyvként megjelent Régészeti Kézikönyv I. című kötet az időtálló részek – mint pl. a Méri István által írt alfejezetek – mellett több vonatkozásban elavult, mind a feltárások gyakorlati kivitelezése, mind a természettudományos módszerek és vizsgálatok bevonása tekintetében. Ez a kötet még antikváriumokban is csak ritkán tűnik fel, de lehetővé vált, hogy egy pályázat segítségével digitalizáljuk, és így ennek a könyvnek a függelékeként mindenki számára hozzáférhető lesz.

A szövetség elnöksége összeállította a tartalomjegyzéket, majd az elnökség két tagja (Kulcsár Valéria és Tari Edit) vállalta, hogy felkéri a javasolt kollégákat a régészeti és a természettudományos témák megírására, s elvégzi a kéziratok begyűjtésének, koordinálásának (a kéziratok szerzők közti véleményeztetése) hálátlan feladatát. Ez a fázis kb. másfél évet vett igénybe. Nagyon pozitív volt azon tapasztalatunk, hogy szinte mindenki első szóra az ügy mellé állt és elvállalta a cikk megírását. A kb. félszáz kézirat megszületése után az elnökség létrehozott egy Szerkesztőbizottságot a kéziratok összefésülésére, a felmerült technikai és szakmai problémák megoldására.

A szövetség anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy honoráriumot fizessünk, emiatt azonban csupán néhány szerző nem vállalta a munkát, de az is előfordult, hogy valaki elvállalta ugyan az alfejezet megírását, ígéretét négyyszer meg is erősítette, de a negyedik határidőre sem készült el a kézirattal, így kénytelenek voltunk más szerzőt keresni. Akadt olyan alfejezet is, amelyre nem találtunk megfelelő vállalkozót, mint pl. a Falkutatás, vagy a Romkonzerválás. Ez úton szeretnénk ugyanakkor köszönetet mondani mindazoknak, akik önzetlenül szerzői lettek ennek a kézikönyvnek.

A kötet az eredeti elképzelésekhez képest az évek során sokat változott. Az első tartalomjegyzék pl. még külön választotta a feltáró munkát és a dokumentáció összeállítását. A megvalósulás során egyértelművé vált, hogy ez nem lehetséges, az ásatás során folyamatosan dokumentálni kell az előkerült jelenségeket, és ennek módját a feltárás menetének ismertetésével együtt kell tárgyalni. Eredetileg úgy képzeltük, hogy a kötet terjedelme 25 szerzői ív lesz, és ennek megfelelően, az arányosság, ill. a témák fontosságának szem előtt tartásával javaslatot tettünk az egyes fejezetek és alfejezetek terjedelmére. A szerzőknek csak egy része tartotta magát ehhez. Végül is arra az elhatározásra jutottunk, hogy nem ragaszkodunk a terjedelem szigorú betartásához. A leadott kéziratoknál csak az aránytalanul terjedelmeseknél vállalkoztunk azok rövidítésére, vagy a túlságosan szűkszavúaknak a szükséges mértékben történő kiegészítésére, természetesen mindenkor a szerzők jóváhagyásával. Nem határoztuk meg pontosan, hogy a szerzők készítsenek-e jegyzeteket, csak azt kértük, hogy az egyes alfejezetek végén a további tájékozódás elősegítésére a legfontosabb irodalmat sorolják fel. Így aztán egyes alfejezetek jegyzet nélkül készültek, mások csak néhány, míg egyes alfejezetek több jegyzetet tartalmaznak. Az irodalomjegyzékek hossza is változó, ezeken rövidítettünk.

Az ismétlődések és az ellentmondások elkerülésére, azt a módszert választottuk, hogy az egyes nagyobb fejezetek már elkészült alfejezeteit, szövegrészeit köröztettük a szerzők között, így azok a szerzőtársak munkájának ismeretében, a megjegyzések és a javaslatok alapján véglegesíthették szövegeiket. Ennek ellenére előfordulnak ismétlődések, amelyeket végül is azért hagytunk benn a szövegben, mert azzal számoltunk, hogy a kötet olvasói elsősorban azt a részt fogják mindig fellapozni, amely éppen aktuális munkájuk gyakorlati teendőit ismerteti, és a kötet használhatóságát megnehezíti, ha lépten-nyomon visszautalunk más alfejezeteknél írottakra. Akadnak ellentmondások is. Szerzőink nagy gyakorlattal rendelkező kutatók. Saját tapasztalataik alapján írták le például, hogy az egyes feltárásokon egy régésznek milyen segítőkre van szüksége, és így hány ásatási munkást tud foglalkoztatni. Nem éreztük magunkat felhatalmazva arra, hogy az egyik változat mellett állást foglaljunk, de utalunk a szövegben, ha másmilyen javaslat is létezik.

Éles vitáink voltak arról is, hogy a feltárás során kapjanak-e stratigráfiai számot az előkerülő jelenségek, rétegek vagy ne? Van, aki minden körülmények között ezt tartja a megfelelő megoldásnak, mások jól kezel-

hető, világos dokumentációt készítettek stratigráfiai számok alkalmazása nélkül is. Végül mindkét módszer leírása bent maradt a kötetben, mert a Szerkesztőbizottság egyik megoldást sem tartja kizárólag alkalmasnak: az egyszerű, kevésbé intenzív, egyrétegű telepek feltárásánál teljesen felesleges a stratigráfiai számok kiosztása, míg a bonyolult lelőhelyeknél megkönnyítheti a munkát ezek alkalmazása.

A Szerkesztőbizottság tisztában van azzal, hogy nem egy ideális, minden felmerülő kérdésben egyértelműen állást foglaló, eligazítást nyújtó kötetet ad olvasók kezébe. Mégis úgy véljük, mindenki találhat a maga számára újdonságot jelentő ismeretet, ötletet ebben a munkában, és az ifjú régész nemzedék igazi segítséget kap, hogy gyakorlati munkája során elkerülhesse a buktatókat. E megjegyzésekkel ajánljuk a magyar régész társadalom figyelmébe ezt a kötetet.

A Szerkesztőbizottság nevében

Müller Róbert
a Szerkesztőbizottság elnöke